

PRIHODNJI REDNI ZBOR JSZ BO 3.-5. JULIJA

NA DNEVNEM REDU BODO
RAZPRAVE IN SKLEPANJE O
RAZNIH VAŽNIH PROBLEMIH

Sedež zboru določi članstvo izmed mest
Canonsburg, LaSalle in Chicago

Zbor Prosvetne matice se bo vršil istočasno. —
Napredok nekaterih klubov JSZ v članstvu

ZARADI novih političnih tokov, ki se pojavljajo med ameriškim delavstvom, in vsled razlik, ki so v prošlih par letih nastali v socialistični stranki, bo prihodnji zbor JSZ izredno važen.

Ekssekutiva je na seji 11. decembra zaključila, da se prične naš zbor v petek 3. julija prihodnje leto in konča 5. julija. Pred našim zborom bo konvencija socialistične stranke, ki se bo vršila v Clevelandu. Zadnji redni zbor je določil mesta Canonsburg, Chicago in La Salle, izmed katerih bo zdaj članstvo izbral enega za sedež prihodnjem zboru.

Dnevni red in referati za prihodnji zbor bodo naznani mesec januarja.

Začelo z zborom JSZ se vrši zbor Prosvetne matice, v kateri je zdaj 160 raznih organizacij. Skupno imajo okrog 15,000 članov.

Ako frakcijski boj v socialistični stranki ne bo likvidiran, se bo moral prihodnji zbor JSZ pečati tudi z njim in se izreči bodisi za eno ali drugo strujo, ali pa iti samostojno. V slednjem slučaju bi JSZ sodelovala v splošnem delavskem gibanju, kar bi bilo v danih okoliščinah in razmerah mogoče in najboljše. Sicer pa se nadejam, da bo do tedaj edinstvo doseženo in da postane socialistična stranka dovolj jaka, da poseže efektivno v vojno kampanjo. Če pa se bo spor v njej nadaljeval in se širil, si bo odzvalo priliko za uspešno organizacijsko delo in v vojnem boju ne bo to kar bi moralo biti, ker si bi svoje energije izčrpala v frakcijskem boju.

Ekssekutiva JSZ se je na omenjeni seji izrekla znova za enotnost. Sentiment velike večine odbora je proti podpiranju kakršne struje, ker struja ne more biti stranka, vredna tega imenovanja.

Zmage v Kanadi

Delavsko gibanje v Kanadi napreduje. C. C. F., v kateri so združene delavske socialistične in strokovne organizacije, postaja politična sila, s katero morajo vladajoči računati. Mestni Toronto in Winnipeg sta pod njihovo upravo. V slednjem je dobil pri volitvah 30. nov. socialist Queen, kandidat za župana, 32,013 glasov, njegov protikandidat pa 21,070. V mestnem svetu je sedem aldermanov, ki so člani neodvisne delavske stranke, in dva komunista, skupaj devet. Ravno toliko jih imajo buržavne stranke. Odločeval bo torej županov glas.

Cene živilenskih potrebščin še vedno rastejo

Odbor National Industrial konference naznana, da so se cene živilenskim potrebščinam zadnjih par mesecev znotrat zvišale, s čemer so nabolvj predati mezdni delavci. V septembru so šele cene za 0.6 odstotka višje v primeri s cenami v avgustu, kar je 3.1 odstotka več ko v septembri proslaga leta in celih 16.8 odstotkov višje ko v aprili leta 1933. Kljub temu so cene živilenskim potrebščinam 17.2 odstotkov nižje kot so bile v septembri leta 1929, to je ob koncu "prosperitete". Oktobra so se zvišale za pol odstotka.

Največji porast cenam je opaziti pri prehrani, ki so poskušale od avgusta do konca oktobra za 1.53 odstotka. Celotni povisek cenan, kakor poroča omenjeni odbor, je nad 37 odstotkov. Cene splošnim živilenskim potrebščinam so zelo poskušale posebno v industrijskih centrih.

Medtem ko cene stalno rastejo, se pa mezdi onih delavcev, ki so zaposleni, stalno krčijo. Nakupna moč konzumentov, ki jih v pretežni večini tvorijo mezdni delavci, stalno pada. Danes se z dollarjem kupi veliko manj kot se je recimo pred enim letom. Zelo so poskušale cene premogu, ker je na-

Dar duceju za njegovo roparsko vojno

Težkoče vlade pri izvirjevanju njenih posoil

Vladna HOLC, ki je izvršila blizu milijon posoil hišnim posetnikom, ima pri tirjanju obresti in obrokov velike težkoče. Mnogo hiš je že prevzela. Več kot tretjina upnikov nereditno plačuje.

Vsega skupaj je posodila 2 milijardi 859 milijonov dolarjev. Dodno postopanje za prevezem hiš je podvzela dozdaj proti blizu tri tisoč posetnikom.

Dr. Townsend si ustanovi stranko

Dr. Townsend, vodja gibanja za penzije po \$200 na mesec vsem, ki so nad 60 let starci, pravi, da stari stranki njegovemu načrtu nista naklonjeni, radi tega je treba organizirati "tretjo stranko", ki se bo zavzela za njegov program, če se ne "spamerjeti".

Shoda o USSR se udeležilo do 1000 ljudi

Dne 12. dec. se je vršil v Labor liceju v Chicagu shod, na katerem bi imela predavati Meta Berger o sovjetski Uniji. Zaradi bolezni je ni bilo, namesto nje pa sta govorila mlada detroitska socialistka Victor in Walter Reuther, avtomobilski delavec, ki sta bila uposlena v Rusiji 14 mesecev. Dasi je bilo med udeleženci precej razočaranje zaradi odsotnosti sodelavcev Berger, so vendar ostali do konca, ker sta jim omenjena fanta s svojima govoroma ugajala. Navzočih je bilo blizu tisoč ljudi. Vstopnila je bila 25c.

Naše pravilo

Proletarec ni urejevan, da bi ugajal masi, ampak da ji kognosti.

TEŽAVE NA ITALIJANSKEM DVORU

Malo je dvorov na svetu, ki bi bili tako obseženi kako italijanski. Mussolini je vse. Kralj je samo mala figura, ki pritisne pečat na dokument, kadar mu je ukazano. Prestolonaslednik Humbert se je nekaj časa po fantovski duši, dokler mu ni duč namignil, da naj počne javno edino le to, kar mu on dovoli. Prošli teden so fašisti v Neaplju pripredili proti njemu demonstracijo, ker ima Belgijo za ženo. To je bilo za ves dvor jako mučno. Razvili so se vesti, da je ona zelo nezadovoljna, če, kralj in ti sta samo marijoneti! Na sliki je fašistična množica, ki demonstrira za duceja in proti sankcijam.

Bojkotna akcija lige dobra sola za narode

Le z organizirano večino ali vsaj s pomočjo najvažnejših dežel je mogoče ustaviti ali pa preprečiti agresivne in provokatorske vojne

Eksperiment s sankcijami je odpoved kredita, tako da je dokazal, da je tako državo, ki je veliko odvisna od uvoza, z organiziranim bojkotom, ki ga podvamejo vlade kolektivno, prav lahko ukrotiti. Italiji so postale tako nevarne, da sta se Anglia in Francija ustrashile zanj in tako je prejšnji pritisk za sankcije prenehal.

Potrebljeno je, da se sankcije izvajajo kolektivno, ako se hoče, da res dosežejo svoj namen. Izvajati jih morajo vse države, ki se zavežejo, da bodo sodelovale skupno proti državnim napadalki. Nad 50 držav se je obvezalo, da bo izvajalo ekonomiske sankcije proti Italiji, z namenom, da je prisiljeno minirovavno sporo med njo in Etiopijo. Nobena država, najmanj pa država kakor je Italija, ne more dolgo vzdržati, čim postane sankcije pravomočne in učinkovite. To pa zato, ker je ekonomsko direktno in indirektno odvisna. In če ji bi prepondevale še dovoz gasolina, kakor so pretile, bi Mussolini bil kmalu uničen.

Zelo je zadela italijanski fašizem in gospodarstvo tudi

(Nadaljevanje na 2. strani.)

'Junaštva' italijanskih vojaških letalcev v Etiopiji

William H. Stoneman, poročalec čikaških Daily News, dodeljen etiopski armadi, piše o napadu italijanskih vojaških letalcev, ki so sejali bombe v mestu Dessye.

"Tisti Italijani so zelo veseli ljudje," piše Stoneman. "Zadnjič so bili nad mestom stirsje aeroplani Capronijevega modela in vrgli 25 bomb na naš tabor in po sosečini. To je tretje deževanje italijanskih bomb nad tem mestom. Iz enega letala so vrgli steklenico z noto, v kateri se so norčujejo iz neguša. Slikan je, ko vleče no-

dajšali delovnik ali znižali mende. To jim je omogočilo, da so vrgli na trg kupe inferiornega blaga, katerega morajo odjemati klub navideznemu znižanju precej draga plačati. Rooseveltova "obnova" se je kaj slabo obnesla. Še vedno je nad 10 milijonov delavcev brez dela. Relif trga, zima prihaja. Delavci, ki so zaposleni, prejemajo mizerne plače. Vozkrpanja starega sistema škrplje na vseh koncih in krajinah.

glasilo: 'Ali ti je dežnik danes kaj koristil? In kako so ti všeč naši biskuti?'

"Škoda, da veseljaški fantje niso videli posledic svoje šale z 'biskut!'! Popokali bi od smeha, ako bi videli, kako je ameriški zdravnik dr. A. R. Stadin odrezaval ude; solze bi jim prišle v oči od krohotanja, ko bi videli žensko, kateri je moral odrezati obe nogi, tako stali razmesarjeni, in odtrgal je tudi prsti prsa. In ko bi videli cele čete Etiopcev, katere so oslepili ali pa jim razmrevarili ude, bi veseli Italijani popadali na tla utrujeni od samega ne-

prestanega smejanja. Videli bi dini in da so učinki teh napadov lahko mlado deklekete, kateri je grozoviti, kakor je prej opis 'biskut' odtrgal kos obraza.

"Italijanski poročevalec je poslal s te fronte časopisom v Rim radiogram, v katerem je dejal, da so italijanski letalci bombardirali etiopske čete, ker so ogrožale italijanske pozicije.

"Negaš smo pokazali italijanski napis 'Altissima Cultura Popolo Italiano'. Tolmačili smo mu, da se napis sklicuje na visoko kulturo Italijanov. Tedaj pa se je neguš začel smejeti." Iсти poročevalec pravi, da so nosili ranjence v bojnišnicu dva

Laval pravi, da deluje le za "PREPREČENJE VOJNE V EVROPI"

Angleška vlada splošno kritizirana doma in drugod vsled svojega izdajalskega početja

L ISJAK Pierre Laval je v svoji igri za rešitev Mussolinija iz zagate daleč uspel. Pridobil je Anglijo, da mu je skupno s Francijo ponudila približno polovico Etiopije, Italija pa bi v "zameno" dala neguš luč v Eritreji in pa koridor do morja.

Ako pade Mussolini, nastane v Italiji kaos, mogoče nato še civilna vojna in popoln polom italijanskega kapitalizma, je argumentiral premier Laval v pogajanjih z angleškimi diplomati. Italija preneha biti velesila in moč Nemčije, ki je nam najbolj nevarna, se s padcem Italije relativno poveča. Kaj bi bila pri tem Anglija na koristi? Je vpraševal Laval. S sankcijami smo Italiji že zdaj prizadejali veliko škodo. Ako pa ji odvzamemo dovoz olja, jo uničimo. Mussolini postane desperaten in bo udaril po vašem vojnem brodovju v Sredozemskem morju. Tako si boste nakopal vojno na vrat. Francija vam ne bo pomagala. Druge države tudi ne. Ali je vredno, da zaradi Etiopije uničimo Italijo in povzročimo vojno med njo in vami, ki se lahko razširi po vsi Evropi?

V tem smislu je deloval Laval in angleški minister vnašnjih zadev Hoare je pristal v njegov predlog. To je bilo izdajstvo nad društveno narodov in nagrada za nasilje ter roparsko akcijo Italije v Afriki.

Javno mnenje v Angliji te zakulisne kupčije ni odobrilo. Vlado je bombardiralo s protestnimi brzovaji in pismi ter s shodi in v časopisu.

V Franciji so protestirale vse levičarske stranke, male dežele pa so poparjene, ker so uvidele, kako lahko je velesil skleniti kupčiški imperialističen dogovor in pustiti šibke in ne-protektirane države na cedilu.

Ako bi Anglija hotela biti zvesta svojemu prvotnemu stališču v društvu narodov, bi se Mussolinijev podvzetje v Afriki sesulo kakor hiša iz kart. Fašizem v Italiji bi padel, ali vsaj Mussolinijev režim. Nemška in japonska vlada bi uvidele, da kar je društvo narodov storilo Mussoliniju, storil je takoj lahko njima. Kolektivna akcija bi triumfirala.

Laval in Hoare sta s svojim dogovorom zadala društvo narodov težak udarec, ki ne ostane brez zlahk posledic za liga tudi tako Anglija prekliče svojo ponudbo Mussoliniju. Kajti zaupanje, ki si ga je pridobila v svetovnem javnem mnenju vsled svoga nastopa proti agresivni Italiji, je izgubljeno. Vlada, ki je sposobna podpreti tako zavratno kupčijo na stroške tuje dežele, je prav tako sposobna tudi drugih umazanih imperialističnih dejanj.

Zločin v Tampa, Fla.

Joseph A. Schoemaker, ki je niso zagrešili nikakega prestopka, so jih izpustili, zunaj pa so jih čakali nekateri policijski v "civilu" in reakcionarni naduteži, "da jim dajo pomeni nauki". Izbrali so si tri.

Proti brutalnemu napadu in kršenju državljanovih pravic so poslali proteste vse socialistični župani, razne unije, W.M. Green, soc. stranka, Civil Liberties unija itd.

Serif v Tampa je obljubil napadce izslediti in jih aretirati, a storil ni nikakega koraka. Civil Liberties unija je razpisala tisoč dolarjev nagrade tistemu ali tistem, ki pripomorejo, da se storilce izsledi in kaznuje.

Knjiga, ki je vredna da si jo naročite!

Mnogi izmed tistih, ki so že imeli priliko prečitati ali vsaj prelistati Ameriški družinski kolodar letnik 1936, soglasno menijo, da je po vsebinu vreden več, kakor pa povprečna angleška knjiga, za katere zdaj računajo od \$2.50 do \$3.00.

Naš koledar, ki ima 224 strani, in je v platno vezan, stane 75c.

Za inozemstvo \$1.00.

Naročite si ga! Pošljite ga svojcem v starem kraju! Pomagajte, da pride ta knjiga v hišo vsega slovenskega delavca!

ANDREAS LATZKO:

SEDEM DNI

ROMAN. — Poslovenil MILE KLOPČIČ.

(Nadaljevanje.)

Namestu vajinh otrok bi se rodili obe-ma drugačni ljudje s čisto drugačnimi lastnostmi in usodami. Teh stvari ne moreš pre-misliti do kraja. Tako sta moje življensko-krmilo — ko sem bil star komaj sedemnajst let, na potovanju na Švedsko — prevrgli dve roki, katerih nosivca nisem nikoli spoznal. Do današnjega dne ne vem, kakšen je bil ti-sti človek v obraz. Če bi bil mogel moj oče smutiti posledice, bi si bil premisil, preden me je vzel s sabo! Peljala sva se na Švedsko, ker je neko stransko podjetje Zemljiške banke gradilo tamkaj prvo res veliko-elektrarno v Evropi in bi naj jaz'ostal za poletje pri vodil-nem inženirju, ki je imel dva sinova mojih let. Senzacija, da se bom v spalnem vozlu pre-peljal čez morje, je zelo zaposlovala mojo se-demnajstletno fantazijo. Hotel sem videti, kako nas bodo v Sassinu potisnili na brod. Žal se je prav tedaj utrgal nad nami oblak. Vse, kar sem prežeč lahko zagledal, so bile roke železničarja, ki si je bil potegnil čez gla-vovo prazno vrečo ter se v krvavo-rdečem svitu svoje svetlike ukvarjal z mokrimi železničnimi spojkami, da bi napel nača voz. Ko sem se vrnil v nujin topli oddelek, je moj oče trdno spal, jaz pa sem moral misliti vso noč na ne-šte roke, ki prestavljajo kretnine, postavljajo semafore, spuščajo zapornice, pripajajo in odpenjajo vozove, zato da lahko mi v spanju dospemo iz Berlina v Kjøbenhavn, ne da bi morali iz postelje.

Solarska fantazija dela naglo in korenito. Zjutraj sém že osramočen škilil na osivel-a senca in poročni prstan sprevodnika našega spalnega voza, moža, čigar leteče življenje se mi je še ob vstopu v vlak zdelo zelo zavi-danja vredno. Tarnjanja svoje nekdanje do-janje, ki se bila omožila z nekim železničarjem, nisem mogel pregnati iz svojih misli. Reva je od časa do časa zmerom spet tvegala in prišla k nam prosiť vbogajme; suhi, jetični, bedno oblečeni, plašni otroci so se je držali, in vsakikrat je tarna na nedosegljivih cehah in piciem zaslužku svojega moža. Iz srca rad bi bil vprašal sprevodnika, ki sem ga videl, kako se s kinkajočo glavo ziblje na sklop-nemu sedežu na hodniku, ali zasluži tudi on-premalo. — Prvič se mi je posvetilo, v kak-šni deveti deželi živim, kjer se cedita med in mleko, medtem ko mora okrog in okrog na milijone ljudi postavljati zame ta čudoviti svet podnevi in ponoči kakor odrski delavci kuhise!"

Prav za prav je ponavljal dobrski doktor zmerom eno in isto stvar, govoril je spremno, na zelo učinkovit, skoraj prepričevalen na-čin — a ni pomislil, da se "zle razmere", ki jih je kot take grajal, ne dajo odpraviti ne z najlepšimi primerami ne z dejanjem, ker bi se moral pritožiti pri samem ljubem bogu proti krivici, da morajo biti ovce za hrano volku, muhe pticam, v vsej naravi slabotnejši mo-ćenjemu —

Kdo ne ve, da siromaštvo ni prikupna stvar? Zato se ljudje tako divje tepo. Kdor ne zna kaj boljšega, mora pač kot snažilec kanalov broditi spodaj v smradu. Mu nemara kaj koristi, da doktor neprestano dviga po-krov in sili vse ljudi, naj vdihavajo z onim vred zoprene pline? Čemu še drugim zastrupljati zrak? Čemu si grenti življenje brez potrebe?

Mangien je upri pogled mimo doktorja v opečne zidove policijskega ravnateljstva in je bil videti resno v skrbih, da bosta prepo-zna: "Kaj mislite, ali ne bi šla zdaj tja? Mo-goče name še uspe preprečiti, da bi policija obvestila mojo ženo. Ob tej uri bi moral biti gospod Leitwitz vendor že v uradu, če sploh misli priti."

Doktor mu je potrežljivo sledil. Prijel je barona za roko in resno pojasnili: "Ne smete me napačno razumeti, baron! Ne gre mi za-to, da bi moral vsakdo sam odprejanati svoj voz, tudi ne zahtevam palač ali kakršnegakoli bogastva za ljudi, katerih delo bi v sili opravljal tudi dobro dresiran kužek! Nikar ne mislite, da gorovite z zanešenjakom ali za-slepilcem, ki veruje le v silo kakor moj prijatev Ewald. Takrat na Švedskem sem bil priča dveh smrtnih nesreč, več nesreč, ko je delavec zlomil roko, nogo, ali ga je zmeč-kalo, in tako dalje, videl sem ljudi, kako so plezali po strmih stenah, kako so se spuščali v globoka brezna, kako so vlačili, valili in ob-delovali ogromne kamnite kvadre in stoletna

debla, in vsako soboto sem prisostvoval iz-plačevanju mez. Če smo mi, fantalini, pri-jezdili domov, smo morali odvesti svoja klju-seta v hlev, jih otreti in skrbeti, da so jih do-bro obrisali in nakrmili — več sto delavcev pa je stanovalo v lesenih barakah, ki je pi-halo skozi-nje in so bile brez oken, spali so na umazanih, razcapanih odejah, se hranili po večini le s slanino in kruhom, ker so pač pre-težni del svoje tedenske plače, ki ni bila niti dvakrat večja od drobiža, ki so mi ga dajali v mojem sedemnajsttem letu za moje lenuha-renje, morali pošiljati svojim družinam domov. — Elektrarna, ki so jo ti ljudje takrat gradili, goni danes tovarne in železnicne, raz-svetljuje več mest. Kesneje sem kar tako nekoč povprašal svojega očeta, kako je kaj z elektrarno, pa ni bil več delničar tega pod-jetja, ker je bil prodal svoje delnice za dva-kratno nominalno vrednost, tako dobičko-nosno je bilo to podjetje. — Se vam potem-ka zdi utopia, da bi bile dividende lahko za en ali dva odstotka nižje, da bi lahko za-gotovili delavcem dober hlev, čist nastil in obilino hrano? Več svoje žive dni v svojih naj-drznejših sanjah nisem želel!"

To ni bilo ne nespametno ne zoprno, in baron bi bil rad pritrdir, če bi bilo sploh še mogoče preglasti peklenski hrušč in trušč prometa na Aleksandrovem trgu. Toda dok-tor je natanko čutil učinek svojih besed. Ko jima je stari pisar povedal, da Leitwitz ta trenutek ni v uradu, a da se kmalu vrne, je odvedel Mangien nalač v tisoč stranskoulico ter tako nadaljeval s pogovorom, pod-žgan od predstave, s kako silnim, štiritoč-kratnim prevodom bi lahko vplival na vodjo Mangienove tovarne, če bi mu le uspelo pre-dramiti baronovo dobro voljo.

Obstal je ter zastavil pot, da je moral ob-stati tudi Mangien, se z obema rokama okle-nil sene in obupan zakljal:

"So skrivnosti, ki so kratkomalo nerazložljive! — Takrat sem kot sedemnajstleten fant na vožnji domov ležal v spalnem kupeju z nekim starim Švedom. Peljal se je v Berlin — sto in sto kilometrov daleč, da stopi k zdravniku specialistu: njegovo življenje mu je bilo predragoceno, da bi ga bil zaupal kak-snemu manj slavnemu švedskemu profesorju ali celo kakšnemu navadnemu, cenenemu po-deželskemu zdravniku. In spal je brezskrbno vse noč, medtem, ko sem jaz tičal celo pa smo uspeli v moralnem oziru.

Naši mladi Rdeči Sokoliči so ob tej priliki prvi skupno nastopili in vili navdušenje v srca vseh, osobito tistim, ki razumejo, kaj je razredna za-vest. Spored so otvorili s petjem Internationale. Tudi pre-težko ostalega sporeda je bilo njihovih. Občinstvo so pre-senetili, kajti obstoje le pa mesecev, pa že tolikšen uspeh! Zasluga zanj spada P. Albrightovi in A. Zagarevi. Ob-sobotah jih poučujeta in ob-enem skribita, da je tudi organizatorično delo vedno čim-boljše opravljeno.

V posameznih točkah so se poleg teh odlikovala Lorraine Miller, ki je deklamirala Vojanova "Luc", Dorothy Judnich z igranjem na glasovir, Marian Mahnich in Emily Možek v duetu na klavirju in slednja poleg tega še v deklamaciji.

V pesmi, "Ko so fantje proti vasi šli", sta se dobro postavili Lorraine Miller in Gertrude Grzel. Na piano ju je spremljala Dorothy Judnich.

Joško Oyen je govoril o po-menu našega slavlja in dejal, da je nam JSZ danes potrebnejša ko kdaj prej. Mimogrede je nam podal tudi sliko svetovne položaja. Več izmed navzo-chi so po prireditvi vzhicieno iz-

Toda prav sta hip sta spet dospela na vogal Aleksandrovega trga, in Mangien je ravno opazil nepriskupno togo postavo malega Leit-witza, ki je od taksija, ki ga je šofer že po-gnal, hitel povpreč čez tlak proti glavnemu vhodu policijskega ravnateljstva.

(Dalje prihodnjic.)

EGIPTU PODLEJENA USTAVA

nost, ki je prevladovalo med udeleženci za prospeh naših ustanov, nadaljevalo. Le na ta način bo naš Center res postal kar hočemo vsi in s tem v po-nos nam vsem.

Zelela sem, da bi bili ome-njeno soboto med nami tudi drugi sodrugi in somišljeniki, ki so prispevali v stavni sklad JSZ. Vsled oddaljenosti jim to ni bilo mogoče. Morda bo velik skupni sestanek izvedljiv kdaj pozneje, na pr. ob kakem našem slavju, ali pa zboru JSZ, ki se vrši drugo leto.

V nedeljo 22. decembra pri-redi federacija društev SNPJ češkega okrožja božičnico za članstvo mladinskega oddelka. V sporedi nastopijo tudi naši Rdeči Sokoliči. Program je se-stavljen v duhu načela SNPJ.

Kristina Turpin.

O potresu in drugih rečeh

East Helena, Mont. — Naše hiše, gore in doline so se na Za-valni dan 28. nov. zopet potre-sle. Purani so kar brez pernit leteli iz peči in z miz, ljudje pa na prostu, kolikor najhitre je so jih nesle noge.

Hiše — zidane namreč, so večinoma v razvalinah, lesene pa potresu dobro kljubujejo in se junaska drže.

Odkar so se pričeli prvi potre-sni sumki, ga ni dneva ali noči, da bi bilo mirno.

Odsek za razpečavanje litera-ture: Donald J. Lotrich, Al Rak, Ernestine Jugg, Joseph Turpin.

Veselični odsek: Tillie Troy-ka, Jean Rak, Ernestine Jugg, Frank Sodnik.

Pregledovalca računov: Bill Troyka, Louis H. Karun.

Sklenili so podvzeti agitacijo za razširjenje Proletarca v Chicagu na sličen način kakor angleški odsek kluba st. 27 v Clevelandu.

Po dnevnem redu se je vršila zanimiva razprava o načelnih problemih z ozirom na prošlo konferenco angleško poslujo-čih društev SNPJ. — P. O.

Veselica kluba št. 49 na božični dan

Collinwood, O. — Klub št. 49 JSZ priredi v sredo 25. dec. na božični dan v Slov. del. domu na Waterloo Rd. veselico, na kateri bo obilo zabave. Vabljeno je vse naše napredno, svobodomiseln delavstvo, vse, ki so za mir in za boj proti fašizmu in vojni, kajti prebitje je namenjen v te svrhe. Na tej zabavi boste lahko kupili tudi Ameriški družinski koledar letnik 1936.

Na svidenje na Božič! — Tajnik.

Naročite si Proletarca, ki je edini pravi delavski list.

CLOTHCRAFT Union Made

OBLEKE
SUKNJE
POVRŠNIKI

**IZ
CISTE
VOLNE 16.00**

Obleke po meri \$21 in več; hlače po meri od \$3.95

Mocnik Clothing, Inc.
6421 ST. CLAIR AVENUE
CLEVELAND, O.

V Slovenskem narodnem domu
SE PRIPOROČAMO

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave.

Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Pristni in oksanis domač jedila

Cene amerišne. Postrežba točna.

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE
NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem,

kakor tudi v angleškem in nemškem jesiku.

NASA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUSTVA IN TROGCOVE

GLAS IZ KANADE

Napredek soc. stranke v Kanadi.

Oshawa, Ont., Canada. — Kanadska soc. stranka se je rodila pred dobrimi tremi leti, a kljub mladosti se jako hitro razvija v močno delavsko politično organizacijo. Ustanovil jo je J. S. Woodsworth, ki je tudi njen vodja. To stranko v Kanadi imenujemo Cooperative Commonwealth Federation, ali okrajšano CCF.

Pri zadnjih državnih volitvah 14. oktobra je bilo izvoljenih osem poslancev soc. stranke. In dobila je nad 620 tisoč glasov. Vseh glasov je bilo od danih nekaj nad dva milijona.

To, da Kanada nima proporcenega volilnega reda, je vzrok malemu številu socialističnih poslancev. Mnogi naši kandidati so bili poraženi le z neznatno večino. Vsak kandidat mora položiti kavcijo \$200 in tako so kandidatje soc. stranke izgubili na kavciyah, ker niso bili izvoljeni ali dobili določenega odstotka glasov, 14 tisoč dolarjev.

Rezultat te kampanje je bil, da je dobila soc. stranka več glasov kot kdaj prej kaka tretnja stranka.

Dobila pa bi še mnogo več glasov, da se ni pojavil konzervativec H. H. Stevens s svojo Reconstruction Party. Isto tako se je v provinci Alberta pojavil nekak Mojzes z novo stranko Social Credit League, ki je pritegnila nase precej glasov, katere bi drugače dobila socialistična stranka. Vodja te lige je neki pridigar W. Aberhart, ki je zagotovljal, da bo vsaka družina v Alberti dobila poleg relife še \$25 mesečne dividende. Seveda ljudje zelo radi verjamajo takim obljubam, zato še zmiraj čakajo na te mesečne "dividende".

Kakor poročajo kanadski časopisi, so se začeli ljudje seliti iz sosednjih provinc v Alberta, da bodo deležni omenjene podpore. Ta pridigar je v takški sličen "fathru" Coughlinu v Detroitu.

CCF se razvija v zapadnih provincah Kanade mnogo bolj nego v vzhodnih, ker je tu preveč "oranžarjev", posebno v mestu Toronto, Ont.

Ta stranka ima več sedežev v provincialnih parlamentih in sicer v Manitobi, Saskatchewanu, Alberta in Britiski Columbiji. V provinci Ontario pa ima samo en sedež, in to iz mesta Hamilton.

Par velikih mest v Kanadi ima socialistične župane, na pr. Toronto, Winnipeg, Regina in Calgary.

Mesto Winnipeg ima 340,000 prebivalcev. Poleg župana ima soc. stranka tudi polovico aldermanov. Župan tega mesta je John Queen, ki je že preselil leta 1936 zapora radi delavskega gibanja.

Kakor izgleda so se tudi naši rojaki začeli zanimati za to stranko, a še bolj pa se bodo ko spoznajo njeni delo.

Mnogo čitamo o "kulturnem vrtu" v Clevelandu in kako so se klerikalni časopisi ponašali z evharističnim Kongresom. Pravijo, da so bile Slovenke prve, ki so pričele poljubljati prstane kardinalov. Prav nič ednega! Vodiško Johancu so ho-

telji klerikalci izlizati od nog do glave. V Vodicah se je nabrala tolikšna množica, da so imeli orožni dosti dela, predno so jo spravili v red. Johanca je imela agenta v vsaki cerkvi. Trpelja je zelo. Gospodje so jo priporočali v molitev, da se reši tega mučeništva.

Ko pa so ti kulturonosci izvedeli, da so lizali smrdljivo teleso kri, jih niti sram ni bilo. Gospodje so rekli, "Bog jo bo kazoval!" Te besede so pri gospodih zelo pocenii. Prej so pa agitirali zanjo.

V Kanadi nas je nekaj nad šest tisoč Slovencev in Slovensk, pa nimamo niti enega slovenskega duhovnika in niti ene slovenske cerkve.

(Ne tako na glas, da ne slišijo na 22. cesti! — Op. stavca.)

V Torontu, Ont., je blizu 100 Slovencev in Slovensk. Skoraj vsi so bili člani KSKJ. Oče Plevnik jih dobi za Veliko noč še 4 moške in 5 ali 6 žensk. Kaj bo z ostalimi. V pekel z njimi!

Treba bi bilo, da bi "Ameriška Domovina" več romala v Kanado. Poznam samo enega rojaka, ki jo čita, in še tisti jo ne plača sam.

V. F. Ručigaj.

Slovenska naselbina v Clevelandu in naša predra na Zahvalni dan

Cleveland, O. — Slovenska metropola v Clevelandu slovi širom deželu zaradi svojega zastoju in nazadnjaštva. Vse, kar je drugod že preživel, v Clevelandu vztraja ali pa še le prihaja na površje. Namesto, da bi šla naselbina naprej v duhu časa, se zavija v meglo in se vdaje reakciji ter kramarski politiki.

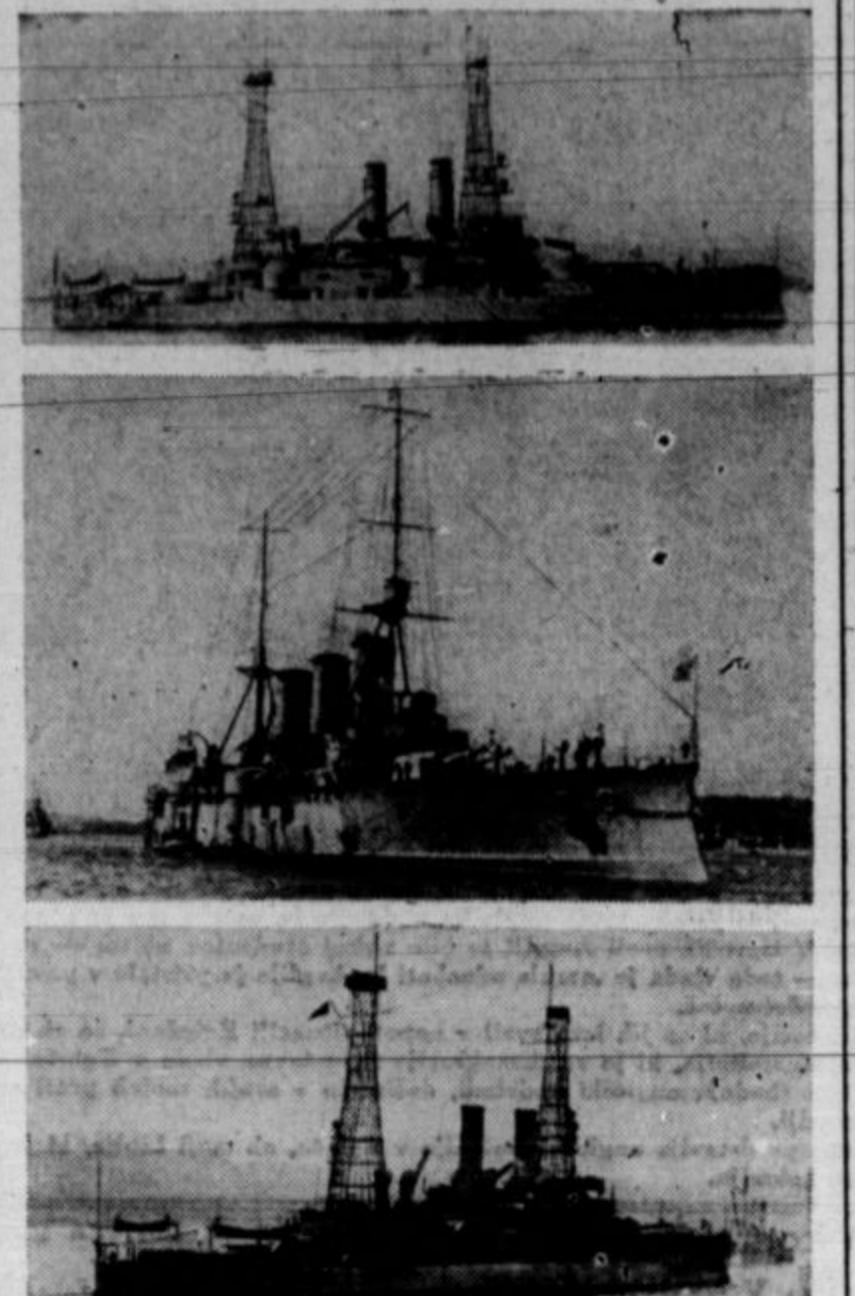
Naselbina trpi vsled zametavanja principov in idealov. Naši intelektualci so se prepustili vetrinu in pa lokalni politični mašini, da jih uporabljajo, ker se jim zdi to lažje in dobičenosnejše. Oni dobró vedo, kaj je prav in kaj ni, ampak plavati tokom jim ne povzroča nikakega truda. Zato je v Clevelandu vzbrstelo marsikaj, kar bi drugod ne moglo.

V Clevelandu se je med vojno poveličevalo srbsko monarhijo in se delovalo za tako Jugoslavijo, kot so jo predlagali srbski monarhisti. V Clevelandu so postavili spomenik škofu Baragi, češ, da je on na polju slovenske kulture najzaslužnejši ameriški Slovenec.

Slovenski Cleveland se počasa s svojimi bankami, v katerih leži zamrznjenega par milijonov dolarjev slovenskega denarja. Marsikoga, ki jim je zaupal prihranke, je ta izguba pognovala v odvisnost od miloščine in v obup. V Clevelandu imamo slovenske koncilmane, kateri javno zagovarjajo fašizem in hitlerjevce. V Clevelandu imamo meščansko politično mašino, ki je brez principov in idealov in v kateri se naši intelektualci pehajo za politične službe.

Ampak Cleveland ima tudi drugo stran. Imamo napredna društva, kulturne ustanove, socialistične in druge delavskie klube, ki se trudijo naselbino digniti in jo prežeti z idealimi. Da v teh prizadevanjih nismo osamljeni, je pokazala udeležba na koncertu soc. pevskega zborja "Zarja" in slavlju 25-letnice kluba št. 27 JSZ na Za-

Vprašanje omejitve oboroževanja na morju pred londonsko konferenco

Pogodboda med Anglijo, Zed. državami, Japonsko in Francijo, ki določa velikost vojnih mornaric teh dežel, poteka drugo leto. Proti teden je bila sklicana v Londonu nova konferenca teh velesil in drugih držav, ki imajo več ali manj močna brodovia, da se dogovore, če je mogoč nov sporazum, ali pa naj se podajo v neomejeno tekmo v gradnji vojnih ladij, ki bi nedvomno katastrofalno končala. Japonska zahteva, da se ji dovoli enako močno vojno mornarico kakor jo ima Anglija ali pa Zed. države. Sedanja pogodba določa, da smo japonska mornarica biti dve petini tako močna, kakor ameriška ali angleška.

Ker se interesi teh pomorskih sil posebno vsled japonskega imperializma čezdaj bolj krijojo, ni verjetno, da pride do stvarnega sporazuma.

Na sliki so tri bivše ameriške ladje, ki jih je vladla v Washingtonu pred leti Grčiji, namesto njih pa je zgradila nova, modernejša drednavite. — Enako postopajo vse druge pomorske velesile.

hvalni dan. Dvorana SND je bila polna naprednega občinstva, ki je protutevz vsem, kar sili v nazadnjaštvo. Ta prireditve je demonstrirala, da napredni element živi in da tudi hoče živeti.

Poleg tukajnjega občinstva so bili navzoči zavedni sodruži in somišljeniki iz Girarda, Toledo, Salema itd. Iz Girarda jih je bilo nad 50. "Zarja" in klub sta hvaležna vsem, ki so prišli to prireditve in vsem, ki so na kakršen koli način pripomogli k njenem uspehu. Priznanje gre tudi sodelujočima pevskima zboroma "Delavec" in "Vojan".

Velika udeležba in dobro razpoloženje občinstva je bilo nam v vzpodbudo, kajti prepričali smo se, da naše delo ni zmanj. — Leo. Poljsak.

Cestitka "družini Zarjanov"

Girard, O. — Prireditve soc. pevskega zborja "Zarja" na Zahvalni dan je bila sijajna. Zunanjí posnetniki smo bili soglasni, da so naši sodruži in sodelujoči priatelji v Clevelandu vredni priznanja in čestitka za svoje delo.

Upam, da so tudi gmočno uspeli enako dobro kakor v moralnem oziru.

Naša karavana iz Girarda se je vozila v avtobusu in v privatnih avtih. Vožnja v oboh krajih je bila tako prijetna.

Vse točke sporeda so bile dobro predvajane. Petje in igra je nam bilo všeč. Udeležba je bila obilna. — John Kosin.

Naznanilo

Johnstown, Pa. — Naznanjam članstvu Slov. bratskega samostojnega podpornega društva Moxham, da se bo vršila glavna seja v nedeljo 22. dec. Na dnevnom redu so volitve odbora in razprava k pravilom.

Kdor se je ne udeleži, mora plačati \$1 v društveno blagajno. Izvzeti so le oddaljeni člani in bolniki.

Dne 24. dec. nas obišče v Slov. del. domu Miklavž. Pri-

dite v privedite svoje male s seboj, kajti Miklavž bo priseljanje veliko robe. Vstopnice za odrasle je samo 25c.

Joseph Rogel, tajnik.

Brannin na agitaciji

Carl Brannin je bil imenovan za organizatorja soc. stranke. Za delokrog mu je določen Kansas City.

PET NOVIH KNJIG Cankarjeve Družbe

Knjige, ki jih je za leto 1936 izdala Cankarjeva družba, so dosele. V Ameriki jih razpoližja knjigarna Proletar. Stanejo \$1.40 po pošti in \$1.25, kdor sam pride ponje. Knjige so sledeče:

- 1.) Koledar Cankarjeve družbe 1936.
- 2.) Hiša brez oken. Povest. Spisal Tone Seliškar.
- 3.) Splošna zgodovina socializma in socialističnih bojev. III. zvezek.
- 4.) Nadaljevanje gornje razprave. IV. zvezek.
- 5.) Med potniki in mornarji. Potopis. Spisal Bratko Kreft.

Cankarjeva družba je delavska knjižna ustanova, ki izdaja knjige v korist delavske izobrazbe. Ustanovljena je bila 1. 1930. Pošljite naročilo čimprej!

Ivan Vuk:

Štirje nageljni

(Dalje in konec.)

Kralj se je vzbudil. Dal je takoj poiskati tisto cvetje, katero mu je bilo v sanjah pokazano in glej, vse polno ga je bilo v okolici. In vojaki so pilčaj in glej, sanje so bile resnične. Vojaki so ozdraveli. Ta cvet je bil — nagelj. Ker je bil kralj Ljudevik pozneje proglašen za svetega, je dobila ta legenda tem lažje resničnost.

"Kaj bi drugače tista legenda ne bila resničnost?" je vprašala.

"Kolikor je resnična in ni resnična", sem odgovoril, "ni važno. Važno je to, da so že takrat ljubki nageljni bili tisti, ki so dajali življenju novo moč in svežost. Slična legenda se pričuje tudi o kralju Karlu V., ki je nekako tristo let pozneje vojeval v Tunisu. Menda leta 1535."

"Tudi slikarji so radi slikali nageljne," je rekla moja sopotnica in segla v pripovedovanje. Videl sem, da ni samo ljubila nageljnev, temveč tudi čitala o njih. "Tako je na neki sliki", je pripovedovala, "namreč na sliki nemškega slikarja Holbeina iz leta 1532 naslikan baselski trgovec Gvaca. Poleg njega stoji vaz, a v njiju trije nageljni različnih vrst."

"Da", sem rekel. "Poznam tisto sliko. — Sliko nizozemskega slikarja Dyka poznate?"

"Umrl je leta 1440. Poznam. Moški drži v roki nagelj."

"Pravilno. Radi tega se imenuje tista slika Človek z nageljnim. Kaj s tem predstavlja se ne ve."

Dama je pobožala nageljne. Pogledala me je in rekla:

"Ljubke eveltice so to. Vendar tudi nepriznanje so doživele."

"Od 17. stoletja nekako", sem rekel, "so se ljudje naveleli nageljnev. Malo se jih je gojilo, a najmanje v vrstah bogatašev. Samo delovni človek, delavec, jih je zatikal v gumibico, bogataš pa je s prezirom gledal na cvet. Sele leta 1835 je nek vrtnar v Lyonu začel zopogojiti nageljne. In do tedne do danes je že okrog 200 vrst nageljnev. Nekatere vrste so zelo drage."

"Da", je segla moja sopotnica v besedo. "Tik pred svetovno vojno, nekako 1913. leta se je za neko vrsto nageljnev, po imenu Mrs. Lawson, plačalo preko milijon naših dinarjev. Ta vrsta nageljnev je temno-rožnate barve. Novo vrsto je zelo težko vzgojiti. Strokovnjaki govori, da treba poskušati več desetletij, da se dobri prve nove vrste, nove barve in novih oblik."

Vidiš, veliko sva govorila o nageljnih. Dobro je bila poučena.

"Vam pripoveduje zgodovino", se je nasmehnila. "Kdo bi mislil takšnega konca."

Požugala je nagajivo s prstom k možu, mojemu prijatelju:

"Toliko oboževalcev sem imela preden sem spoznala vašega prijatelja, svojega moža, pa, čudno, nobeden ni znal priti k mojemu srcu. Ta ..." zopet je požugala in se smejava, "ta pa je kar nageljnev prinesel in kar odpril vrata, češ, tu sem. In še vedela nisem prav, kedaj. Ko je odšel, sem se še le spominila, da sem mu dala naslov. Kar pogrelo me je. Komaj 7 ur znanja, pa dam naslov? Kakšen sem? Tako sem si očitala. Še ne vem ne, kako se piše in kdo je?"

"Kaj vam ni dal svojega naslova?"

Nasmehnila se je, da so se zabeležili beli zobje in dajali

obrazu izzivalno, mikavno sliko:

"Ni."

"Tako sem bil pred nebeski mi vrati", je posegel vmes moj prijatelj, "da nisem mogel mislit, da boginja moje duše tudi potrebuje ime boga svoje duše. Ali že drugi dan sem ji poslal svoj naslov."

"Seveda", se je ponorčevala gospa Ana. "Drugače bi pa ne morebiti dobiti odgovor, ki si ga čakal. In ni mu bil dovolj odgovor", se je šaljivo-poredno nabolila in se sklonila k njemu, "pričel je se po odgovor."

"In", sem smeje vprašal.

"In", je razsirila roke. "Saj vidite! Kaj bi mu naj pa tudi odgovorila?"

Nalila je čaše s čajem.

"Trčimo s čašami!", je rekla moj prijatelj, "v spomin 10 letnice najinega srečanja in v spomin 400 letnice nageljnev, ki so nama pokazali cesto, na katere sva se našla."

In trčili smo na njuno srečo in na srečo vsem, ki ljubijo nageljne in ki so srečni v ljubnini.

"Cannon Fodder" za Hitlerja

Iz Koenigsberga poroča delavska časopisna agentura CS, da je bilo baš kar odpuščenih 180.000 mladih nemških fantov iz nemških "delavskih k

BODOČNOST IN TEHNIKA

Največje prekucije na zemeljskem planetu je izvršila tehnična. Ona je tako stara kakor človeštvo in človek sam je tehnično bitje. Ko je pobral prvi kamen in ga porabil za orodje, je položil temelj tehniki. Od tedaj se je razvijala čudo-vito, in z njim se je razvijal človek in njegova družba.

Tehnika je dajala človeku delovna sredstva, da jih je rabil v prid. Najvišjo slavo je dosegla, ko je otela prirodi skrite sile in jih spravila v človeško družbo. Stroj, para, elektrika, to so znamenja tehničkega triomfa.

Ali ob vsem svojem napredku je človek še vedno potomec divjaka. Barbarski instinkti imajo izpod vse kulture povlačke še največjo moč. In tehniko, brez katere bi bil ostal na vse večne čase žival, služi še vedno njegovim nizkim in surovim nagonom. Največje, najčudovitejše iznajdbe ne koristijo človeštvu, temveč posameznikom; najsijsnejši produkti umata pomagajo divjaštvu bolj kakor kulturi.

V tehničkih smotrah nam prinaša vsaka številka poročila o novih iznajdbah. Včasi so same na sebi majhne; ampak v vestih drugih imajo tudi svoj pomen in nekoliko malih iznajdb na pravi včasi praktično večji učinek, kakor ena velika. Pa tudi velikih se ne manjka.

V sedanjih dneh se obrača pozornost skoraj najbolj na vojnотechnične iznajdbe. Nepregledna vrsta jih je že. Vojna, imenovana velikanska potreba, človeški um pa čudovito lastnost, da je najsposebnejši, kadar je potreba največja. Vsake vrste orodja se je izpopnilo, tupa-tam tudi tako izpremenilo, da se lahko govorji o popolnoma novi iznajdbi. Sredstva za napad in za obrambo, na zemlji, pod zemljivo, v zraku, na vodi, pod vodo se neprehenoma množe. Iz kemičnega laboratorija vzame napadalec strupene pline, da bo z njimi uniči sovražnika; ta iznajde maske, da se jih ubrani. Eden konstruira nove oklopne vozove, drugi ne miruje, dokler ne iznajde naprave, da jih bo razdeval. Rusi naznajo, da so izumili najstrennejši top, ki je kdaj metal smrtna milje daleč; koliko časa bo trajalo, pa izdelajo nemara pri Kruppu še nekaj strašnejšega?

Mnogo vojnih iznajdb je takih, da bi prav lahko služile namenom mirne kulture. Toda ker se kolijo narodi, je vojska prva, ki vpraša pri vsaki iznajdbi, če je ne bi mogla porabiti za umor.

Včasi se iznajde kaj takega, cesar militarizem sploh ne more porabititi. A tudi tedaj se najraje združi z blagoslovom pro-kletstvo.

Tehnik iznajde nov stroj za fabrikacijo stekla. Delo se z njim neznanco oljaša in pospeši. Kruh se lahko izdeluje tako, da se ga človeška roka sploh ne dotakne. Mašino delajo mašine, in njih deli so bili izdelani z mašinami. Mostovi se zdelujejo in sestavljajo z stroji, v rudniku so si stroji izkrčili pot. Cestne jarke, kanale rijejo in kopljajo že stroji. Za jarke, dolg tisoč, globok deset in dolg dva čevlja, potrebuje ma-

'Rimljanski pozdrav' sam na sebi ne bo nasilit Italijanov

Berito Mussolini se silno rad po-stavlja v pozno svojega "slavnega prednika Cezarja" in tudi na tej sliki skuši napraviti vzdobuden vtis, kar pa se mu ni posrečilo.

Toda premislimo malo. Je li iznajdba takega stroja dobra ali slaba reč? Podjetnik računa in prihaja do zaključka, da ne bo nikdar porabil toliko gasolina, kolikor so znašale plače delavec, stroj mu prihrani mnogo denarja, torej je dobra, prav dobra reč.

Brezposeln delavec vidi, da mu je že zeleni tovaris odvzel delo v kruhu. Ce ne bi bilo tega monstruma, bi moral podjetnik njega najeti, pa bi se lahko prehranil. Torej je tak stroj preklopljena reč.

Družba, v kateri živimo, nas je napravila take, da mislimo najprej na tisto, kar je najbolj ravno urejena in navadno je nenaravno. Moramo tako misliti, ker je družba sama nena-tisto, kar nam je najbliže tudi nenaravno.

Kaj je delo s kramponom takoj velikanska slast, da bi morali tarnati, če izgine? Ne moremo li biti veseli, če dobimo mehanično sredstvo, ki ga opravlja namesto nas?

Da... nihče se ne bi trgal za premetavanje blata in pre-kopavanje kamenja, če bi imel denarja ali pa posest, ki bi ga redila. Toda od česa bi živel delavec, ako bodo stroji pre-vezeli vse delo?

Tisoč in tisoč delavcev nas bo števnilo s tako besedo. In na tačin bi morali priti do zaključka, da je človek zaradi dela na svetu, ne pa, da je delo zaradi človeka. Ampak bolj verjetno se nam vendar zdi, da je življenje namen, delo pa sredstvo, ne pa narobe. In če je že človek iskal dela, ker si je z njim napravil svoje življenje bolj človeško, si ga je vendar izkušal olajšati, kakor je le mogel. Kamnitno kladivo in kamnita sekira je imela tudi ta namen. Ko se je človek naučil brusiti kamen, ni nihče stokal: Oh, zdaj-bo pa manj dela. In ko je ukrotil konja, je bil prav vesel, da je mogel del robote napraviti živali. Ogenj, ki ni bil za nekdanje čase nič manjša iznajdba kakor v naši dobi železnica in parobrod, je pozdrvil z neznanškim veseljem, ker mu je omogočil dela, o katerih se mu prej niti sanjati ni moglo. In ko je mogel kamnitno orodje zamenjati z bronastim, je bila velikanska pridobitev zanj.

Ali — takrat ni bilo kapitalizma. Od olajšanega dela je imel človek delavec koristi; dandanašnji ima le kapitalist dobitek od njega.

Napredek tehnike ni kriv, da se delavcem slabo godi. Kriv je družbeni sistem, ki daje vse dobro napredku v roke posameznikom, medtem ko bi jih lahko uživali vsemi, če bi bila družba organizirana za vse. V kapitalistični družbi vzame nov izum tisočernih kruh. V socialistični družbi bi jim odvel le breme. Napredek tehnike, ki bi prenašal delo bolj bolj od človeka na mehanične, bi dajali ljudem vedno več prostega časa, tako da bi lahko prišli bolj bolj do veljavne in bi postajali od dne do dne bolj ljudje.

SLOVENSKI DELAVSKI CENTER

Otvoritvena zabava v Slovenskem delavskem centru 14. dec. je dobro uspela vzliz izredno slabemu vremenu. Vsi prislori so bili polni gostov.

Prišlo so mnogi naši prijatelji, med njimi precej takih, ki se jih nismo nadejali. Obiskali so nas mladi članji čeških socialističnih klubov, nekaj članov Jugoslavenskog Prosvjetnog Saveza, več ameriških sodrugov, med njimi tajnik socialistične stranke in tajnik soc. okrajne organizacije, ter številni somišljenci iz vrst naših drustev in klubov.

Plesna zabava je trajala do 3. zjutraj. "Vsi se veselimo kar smo se včas na plesih še v starem poslopu SNPJ," so podarjali nekateri "oldtimeri". A prav tako domače se je počutila mladina. — P. O.

Plesna komade sta oskrbovala Frank Gradišek ml. in Tony Omerza v zadovoljstvo vseh.

Račune in vsoto prebitka objavimo čim bo finančno poročilo urejeno.

Peter Benedict iz Detroita je poslal v sklad Slovenskega delavskega centra \$1.50.

Njegov tovaris v njuni obrti, Andrew Grum, je plačal prešli mesec delnico in prispeval še petek po vrhu.

Rok Božičnik je izvršil svoje zadnje vplačilo na delnico, \$5. Frank Brezar iz Cicera meni, da naj bo on prvi član kluba Slovenski center, pa je poslal v ta namen vsoto \$1 za pristopno. Pravila in druge podrobnosti za ta klub še niso urejene.

Vsoto \$25 za eno delnico je uplačal tudi dr. Frank Paulich.

RACUN RAZPEČANIH ZNAK J. S. Z.

ZA MESEC SEPTEMBER 1935.

Država in mesto	Redne	Dnevne	Izbrene	Mladinske	Prejemki	Grl. stanu	stranke	Drl. in okr. organi.	Konv. fond JSZ
ILLINOIS:									
Springfield	1	6	7	—	\$ 2.75	\$ —	\$ —	\$ .70	
La Salle	8	6	—	—	4.50	—	—	—	1.40
Chicago št. 224	7	—	—	—	2.10	—	—	—	.70
Waukegan	4	3	—	—	2.25	—	—	—	.70
Chicago št. 1	36	24	—	—	19.20	—	—	—	6.00
Member at large	—	6	—	—	2.10	10.17	5.05	—	.60
INDIANA:									
Clinton	1	2	15	—	1.75	.45	.15	.30	
KANSAS:									
Arma	4	5	2	—	3.05	.92	.45	.90	
MICHIGAN:									
Detroit št. 114	10	12	10	—	7.70	2.30	1.10	2.20	
MONTANA:									
Bearcreek	10	6	—	—	5.10	1.60	.80	1.60	
NEW YORK:									
Gowanda	22	4	—	—	7.40	2.60	1.30	.90	
OHIO:									
Newburgh	5	2	3	—	2.35	—	—	—	.70
Salem	2	6	—	—	2.70	—	—	—	.80
Girard	12	10	—	—	7.10	—	—	—	2.20
Bridgeport	6	5	18	—	4.45	—	—	—	1.10
Piney Fork	4	4	2	—	2.40	—	—	—	.80
Maynard	4	4	—	—	2.45	—	—	—	.80
Collinwood	14	12	—	—	8.40	9.23	4.50	—	2.60
PENNSYLVANIA:									
Presto	6	2	—	—	2.50	—	—	—	.80
Forest City	1	3	—	—	1.35	—	—	—	.40
West Aliquippa	10	1	—	1	3.45	—	—	—	1.30
Herminie	4	1	—	—	1.55	—	—	—	.50
Canonsburg	8	1	—	—	2.75	—	—	—	.90
Moon Run	3	2	6	—	1.90	—	—	—	.50
Bridgeport	1	—	8	—	.70	4.49	2.17%	.10	
WEST VIRGINIA:									
Parsippany	8	4	—	—	3.80	1.20	.60	1.20	
Skupaj	191	131	71	1	\$105.75	\$32.96	\$16.12%	\$30.70	

ZA MESEC OKTOBER 1935

ILLINOIS:	—	5	6	—	\$ 2.05	\$ —	\$ —	.50
Springfield	—	8	6	—	1.50	—	—	.50
Chicago št. 224	5	—	—	—	5.50	—	—	1.60
Chicago št. 16	8	8	6	—	—	—	—	—
Chicago št. 1	48	48	12	—	31.80	—	—	9.60
Waukegan	3	2	2	—	1.70	—	—	.50
Virde	—	—	15	—	.75	—	—	
La Salle	5	7	—	—	3.95	14.31	6.95	1.30
KANSAS:								
Arma	3	4	—	—	2.30	.70	.35	.70
MICHIGAN:								
Detroit št. 114	10	8	—	40	9.80	—	—	3.80
Detroit št. 115	24	—	—	—	7			

TENSION IN WAR-TIME ITALY

From suppressed Italian papers, circulated illegally, the Nonfrontier News Service has gathered the following items:

In Turin the discontent and grumbling in all social classes are constantly on the increase. At noon and at 2 o'clock when the papers arrived from Nice and from Paris a great crowd always assembled before the kiosks ready to buy. Every morning at the railroad station hundreds of people gathered in order to buy a Paris newspaper. The reports of the Italian press on the military operations are so vague and general that the public eagerly seeks other news. But now the foreign papers, because of this public eagerness, have been prohibited. Anger runs high.

Economic conditions are bad and many believe that financial ruin is imminent. Only war material is being produced and the streets are again filled with the unemployed and beggars seeking a few centimes to buy

living is rapidly rising, from bread and foodstuffs to gasoline and kerosene.

There is a widespread impression that the present regime will not last much longer. Repressions of all kinds are already being practiced and there is great fear of a wave of terror. Rumors already speak of various arrests, including a senator and certain collaborators of the journal *I Problemi del Lavoro*. Sluggings and the use of castor oil are also reported.

Economic conditions are bad and many believe that financial ruin is imminent. Only war material is being produced and the streets are again filled with the unemployed and beggars seeking a few centimes to buy

Socialism hasn't yet broken up the family, but capitalism is doing its best to prove that it is competent to do that job.

OUR DOINGS HERE AND THERE

Our branch in Bearcreek, Mont., is right on the job. Comrade William Godina, secretary, reports that their recent dance netted them \$45. At their last meeting they decided to contribute 40% to the National office, 20% to Proletarec and 20% to the state office. They also took definite action to increase their membership. Their plan is that every member get at least one new member in the next three months. The newly officers elected for 1936 are comrades Frank Danichek, Sr., chairman, Wm. Godina, financial secretary, Frank Danichek, Jr., recording secretary and K. Erznoznik and Frank Danichek, Jr., as organizers. "After the meeting," says Godina, "we had a party with refreshments. Everybody had a good time."

*

From Cleveland comrade John Vehar, secretary of the English Section of branch 27 JSF writes: "The young comrades of our English Section have challenged the Finnish branch of Ashtabula to solicit subscriptions. They are getting subscriptions for their own official organ and we have decided to do the same for Proletarec. We have elected a committee of four which have worked out a plan to approach prospective subscribers." Their plan is to distribute 50 copies of Proletarec for 3 consecutive weeks and then follow it up for regular subscriptions. The plan is good. We are glad the young comrades have undertaken to do good Socialist work by increasing the circulation of Proletarec. Let's hear from other branches what they are doing in this respect.

*

In a previous issue of Proletarec comrade Louise Bratanic Jureczyk of Milwaukee called the young comrades to action. She is very much interested in getting the youth group of branch 37 JSF active again. Their youth section has been passive for some time due to lack of interest and leadership. While this may be the main reason for their passivity, it should not prevent new efforts from being made to become active again.

In Detroit, Cleveland and Chicago our youth groups assist the branches in one way or another in their work.

Milwaukee likewise should come to the forefront with activity. The young comrades there can help in many ways, thru sponsoring educational meetings, socials, entertainments, taking part in programs and other branch work. We hope the young folks heed the call of comrade Louise Bratanic Jureczyk and begin where they left off.

*

Helen Steiner of Detroit a few weeks ago announced that their English Section of branch 114 has planned a fall and winter program. At their last meeting they discussed "What War Means To You." Their Dramatic Club is also planning for an annual presentation. We are glad the young comrades are on the job, but let's hear more from boisterous Detroit.

*

In West Allis a meeting under the auspices of branch 180 JSF was held last week to organize a youth group. Our comrades there too, are on the job. As we write this, the result of the meeting is not known to us as yet. A report no doubt will reach us later.

*

We are of the opinion that if both groups are Socialists, as they claim to be, then certainly a basis for unity could be found. But if it is only a quarrel for leadership, as it seems to be, they will go to the bitter end regardless of the consequences. Both sides are trying to prove that they are better Socialists than those of the opposing group, and both are using their energies, money and time in this "family quarrel".

Meanwhile the American workers everywhere are waiting for something to happen that will work successfully and with vigor for a program such as our Party has on paper, but not an organization to carry it out effectively.

We hope that this strife will soon liquidate, that the responsible comrades will turn their energies and attention to the Party so it will grow and forcefully battle the enemies of the working class.

A LETTER TO MR. BECEK

Mr. Joseph F. Becek wrote among us, which gives us a "just cause for libel suit", to paraphrase your letter.

The election report from Ambridge, published in our paper, did not accuse you of any wrong doing.

If you are of the contrary opinion it would be more proper to send us a letter of correction—in other words, your side of the controversy, if any, instead of an ultimatum, which made no impression upon us.

We never refused to publish a sensible or just statement from the so-called "other side". Whenever we were convinced that a wrong was done to any one, mentioned in our columns, we published besides the communication sent to us by the concerned party also an editorial note of the "Beg your pardon" style.

The columns of our paper are open to you, as to any one, who is willing to differ with us in an intelligent way. Also to any one who believes that any remarks or reports published in our paper have done him or her an injustice.

Therefore, Mr. Becek, you have no solid ground on which to sue our paper.

As to your demand to disclose the name of "Poročevalec" (Reporter) of the article in question, you know very well that the newspapers all over the world have an unwritten law on this matter—that is, they don't disclose names, with exceptions in rare circumstances.

On your statement about the editorial policy of Prospective I have an article in this week's issue of Proletarec and will have more if necessary. (Note: The said article was published in the issue of December 11.)

In closing, I am asking you a question: as an educated young man, which you are, acquainted with the suffering of the masses, from which you sprung and to which you still belong, knowing the social injustices in Ambridge and everywhere else, why do you play into the hands of the exploiters? Why help the forces of darkness, the enemies of the working class?

That's a record which we are justly proud.

You too would be proud of this achievement, if you would work for our cause, which, in our opinion, you should.

Such tactics would be against our principles. It's used only by persons or groups which have selfish purposes. They go places where there is something to be gained for themselves. The Socialist movement offers no such opportunities.

Therefore, Mr. Becek, you are judging us wrongly with your ac-

ODDS AND ENDS

Latrobe, Pa.—After being absent from these pages for a long period its grand feeling to be back with "Proletarec"—the light that shows the way.

I have noticed the work that is being done by our young comrades. Truly they are carrying the banner of Socialism high up in the air so that the sun, may some day rise on a "better day."

I have noticed that the energetic, diligent, everfaithful comrades of the sub-branch of Chicago are going strong as ever. May their tribe increase! They are setting in a fine example for the Yugoslav youth. May I add here that I had the great pleasure of meeting the major part of the membership of this sub-branch of hustlers. They are a group of refined people full of enthusiasm for our movement.

We cannot talk about Chicago and fail to mention the group of songsters—called singing society "Sava". I hope to have the pleasure of hearing "Sava" sing over the radio *our Song* the "Internationale". Their exceptional ability cannot be surpassed so readily.

Now let us focus our attention to the "city of red roofs" — Reading, where the victory song of the Socialists is on every lip. These comrades are celebrating their victory with

(Continued on page 5)

The "Family Trouble" In New York

It is not pleasant for persons of one family to answer questions about a quarrel amongst them. It isn't pleasant for us to write about the strife among the Socialists in New York.

But it is necessary to answer questions.

The Socialist Party in New York where it was numerically stronger than anywhere else, split into two definite factions. Both groups claim that they represent the majority of members. The so-called "Old Guard" was in control of the Party machinery which they still have.

The other group, called "Militants," organized a new Socialist Party under their leadership. Norman Thomas is supporting this group.

The National Executive Committee of the Party will meet in Philadelphia January 4, 1936 to again try to solve this strife—which in the opinion of many will be a futile endeavor, because both factions in New York are determined to fight among themselves until one will be subdued.

The Party as such, naturally, suffers.

We are of the opinion that if both groups are Socialists, as they claim to be, then certainly a basis for unity could be found. But if it is only a quarrel for leadership, as it seems to be, they will go to the bitter end regardless of the consequences. Both sides are trying to prove that they are better Socialists than those of the opposing group, and both are using their energies, money and time in this "family quarrel".

Meanwhile the American workers everywhere are waiting for something to happen that will work successfully and with vigor for a program such as our Party has on paper, but not an organization to carry it out effectively.

We hope that this strife will soon liquidate, that the responsible comrades will turn their energies and attention to the Party so it will grow and forcefully battle the enemies of the working class.

The Spirit of the Naval Conference in London

THIS COCK-EYED WORLD

BY FILIPIC

the college gets the student the job he can pay his "expenses".

This system of education is preferred over the regular class room lecturing, were it not for the fact that scheming corporations have saddled the placement offices of these colleges and now exploit with them the students and labor in general.

The students, despite all their education never enlightened to a class consciousness, have only one goal in mind: to make enough money to get through college.

According to the article, seven or eight non-union employees were attacked with fists by two union organizers. Now, in passing, I think a battle of eight against two certainly isn't much of an injustice in any land where men don't drink milk out of nippled bottles.

Even if one were to grant to the student that the organizers were not justified in attacking their non-union brothers, what a perverted scientific mind can the student have to deduce from that one incident that the entire union business is a racket? Is that all the logic he learnt in his high school and college cheer-leading?

But the student who wrote the article goes further and condescends that he is a friend of the working man. "Labor must not be condemned in its fight for an even break, merely because it is given a 'black eye' by a group of modern privateers whose business aside from profits is to scare the public", he concludes.

He never considered, however, despite all his "scientific" training and liberal education of the modern American college, that he is one of those unfortunate tools that is being used by manufacturers to prevent giving labor an "even break". He does not realize that he is as great a detriment to labor as any racketeer in labor unions.

The student in question was enrolled in a "cooperative college", one of those which have sprung up lately and which are engaged as much in labor-degenerating as in teaching. These colleges are supposed to aid the poor students by offering their courses in a method where a certain length of time is divided between class rooms and factories in which

"credit to the institution".

It is tragic that America should have built up an educational system that will turn out men with such small intelligence as to shout destruction at an entire movement because of a possible flaw somewhere, but it is more perverted to use our higher educational systems with which to pummel the worker.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

A fine homelike housewarming actionary mob of petty politicians and thugs, kicked, bruised and beaten, tarred and feathered and then dumped into a ditch and left exposed for hours, to be found unconscious taken to a hospital, there to die a week later, makes us feel bitter towards the officials and their ilk. Those guilty cowards, worse than that, rats, now hide from the daylight for fear that someone might put their hands around their throats. Only enemies of decency and democracy could stoop to such low depths. Enemies of freedom and justice; enemies of the working class who deserve no consideration. The American Civil Liberties Union, The American Federation of Labor, The Socialist Party and numerous other liberal institutions are now pressing the Tampa officials to find, arrest and convict the culprits and murderers. The American Civil Liberties Union has posted a \$1000.00 reward for the arrest and conviction of persons responsible and challenges the Tampa officials to add to the sum. Labor feels deeply for Schoemaker. His life was sacrificed for the cause of the down trodden.

The deeper one looks into this matter of sanctions the less one believes the sincerity of the capitalist governments to enforce them and the stronger becomes the position of the American Socialists as laid down in the NEC declaration on sanctions. Here we have England and France, the two great powers who practically rule the League of Nations, making an about face on their sanctions at a time when it was necessary to tighten the screws firmer on Mussolini. And what do they do? Why they offer Mussolini two thirds of Ethiopia if he'll quit his war. First they threaten with "quit your war or we'll ruin you." Now they say, "We like you, take a big piece today and the rest some other time." After all, the point of view of the American Socialists was right. We can't depend upon capitalist governments to enforce sanctions no matter how much we may be for sanctions. And the events in the past two weeks have clearly demonstrated this.

Last week we reported a barbarous incident which took place in Tampa, Florida on Nov. 30. We add to it today, that one of the men had died from the brutal treatment accorded him by the murderous mob. When we heard of the death of Joseph Schoemaker, for that was his name, we felt unpleasant and an impulse of revenge burned within. Just to think how he was taken from a home, with others, by a police squad, questioned and then released into the hands of a prearranged horrid re-

Irreverence That Is Divine

By the absence of an irreverent press, Europe has for a thousand years existed merely for the advantage of half a dozen seventh-rate families called Monarchs, and some hundreds of riffraff sarcastically called Nobles. Our papers have one peculiarity... their irreverence... They are irreverent toward pretty much everything... Irreverence is the champion of liberty and its only sure defense.—Mark Twain.

The Difference

The parties of anarchy and disorders are the conservative parties. The Socialist party is the party of order.—Emil Vanderveld.